

පොළොන්නරුව හා අභයගිරි කෞතුකාගාරයන්හි ඇති මැටි කව පිළිබඳ අධ්‍යයනයක්

කේ.එම්. අනිල් සුරේෂ් කුමාර

කැනීම් හා පර්යේෂණ අංශය, අභයගිරි විහාර ව්‍යාපෘතිය,

මධ්‍යම සංස්කෘතික අරමුදල, අනුරාධපුරය.

anilsureshkumaranew@gmail.com

ප්‍රමුඛ පද: මැටිකව, මැටි පුවරු, අභයගිරිය, කාන්තා රූප

හැඳින්වීම

මැටිකව පුරාවිද්‍යා කැනීම් මගින් බෝහෝ ප්‍රමාණයක් සොයා ගෙන ඇත. මැටි කව කවර ප්‍රයෝජනයක් උදෙසා පිළියෙල කරන ලද්දේ දැයි අවිනිශ්චිත ය. හික්සුන් වහන්සේලාගේ ආගමික උපකරණයක්, ක්‍රීඩා භාණ්ඩයක්, මිණුම් උපකරණයක්, විනිමය හුවමාරු මාධ්‍යයක්, පියනයක් ලෙස හා වෙනත් දෛනික කටයුතු සඳහා යොදාගත් උපකරණයක් යැයි විද්වතුන් මත පල කර ඇත. මෙම නිර්මාණයන්ගේ විෂය, ගෛලිය, ශිල්පීය ක්‍රමය, කාලය යන සෑම අංශයක් පිළිබඳව ද විස්තර අලුතින්ම හෙළිකර ගත යුතුවේ. ලංකාවේ මැටිකව නිර්මාණ පිළිබඳව කෙරී ඇති සමීක්ෂණ අල්ප වීම හේතුවෙන් මෙම ගණයේ නිර්මාණ පිළිබඳව පොදු අවධානය ලැබී ඇත්තේ මඳ වශයෙනි. මැටි කව මැටි මාධ්‍යයෙන් ම නිමවන ලද හා මැටි බඳුන් කැබලි හා ගඩොළු උපයෝගී කරගනිමින් පැකලි වටකුරු හැඩයට උරව්වී කර සකසා ගැනීමත් දක්නට ලැබේ.

ක්‍රමවේදය

මධ්‍යම සංස්කෘතික අරමුදලේ පොළොන්නරුව හා අභයගිරි කෞතුකාගාරය සතු මැටි කව පිළිබඳ මැනවින් අධ්‍යනය කොට, සම්මුඛ සාකච්ඡා හා ලිඛිත මූලාශ්‍ර පරිශීලනයෙන් දත්ත ඒකරාශී කරගනිමින් දත්ත විශ්ලේෂණය සිදු කිරීම.

ප්‍රතිඵල හා සාකච්ඡාව

ලෝකයේ විවිධ ශිෂ්ටාචාරවල මැටි කව පිළිබඳව ව සාධක ලැබී ඇති අතර ඉන්දියාවේ විවිධ ප්‍රදේශවලින් ද සාධක හමු ව තිබේ. බැබිලෝනියන්වරුන් මුල් කරගනිමින් ගොඩනැගුන ක්‍රීටි ප්‍රදේශයෙන් හමු වූ පුළස්සන (phaist) ලද මැටි පුවරුවක ඇති කාන්තාවන් වෙනුවෙන් වූ ආශීර්වාදාත්මක සටහන් මගින් මැටි පුවරු පිළිබඳව අනන්‍යතාව පෙන්නුම් කරයි. පැරණි අකුරු මෙන් ම චිත්‍ර සංකේතන් ඇතුළත්ව තිබුණි. දෙ වැනි ශතවර්ෂයට අයත් යැයි උපකල්පනය කරන මෙම මැටි පුවරුවේ සෙන්ටිමීටර් 15ක් පමණ වූ

අතර එහි දෙ පසෙහි ම සර්පිලාකාර මුද්‍රා තබන ලද සටහන් ඇතුළත් වී තිබේ. මෙම පුළුස්සන ලද (phaistos Disk) මැටි පුවරුව සුසංහිත තැටියකට සමාන බැව් පුරාවිද්‍යාඥයින් සඳහන් කරයි. සමාන්‍ය මැටි පුවරුවක් මෙන් නොව දෙපැත්තේ ම මුද්‍රා කරන ලද අක්ෂර සහ රූප සටහන්වලින් මෙම තැටිය යුක්ත වුණා (www.divaina.com/2015/02/01/diyagao9.html). ලංකාවේ මැටි කව පුරාවිද්‍යාත්මක කැනීම මගින් බෝහෝ ප්‍රමාණයක් සොයාගෙන ඇති මුත් මැටි කව පිළිබඳ ලිඛිත සාධක විරල වේ. හික්සුන් වහන්සේලාගේ ආගමික උපකරණයක්, ක්‍රීඩා භාණ්ඩයක්, මිණුම් උපකරණයක්, විනිමය හුවමාරු මාධ්‍යයක්, පියනයක් ලෙස හා වෙනත් දෛනික කටයුතු සඳහා යොදාගත් උපකරණයක් යැයි විවිධ විද්වතුන් මත පලකර ඇත. නමුත් මැටි කව කවර ප්‍රයෝජනයක් උදෙසා පිළියෙල කරන ලද්දේ දැයි අවිනිශ්චිත ය.

මැටි කව ක්‍රීඩා සඳහා යොදාගත් බව හෙන්රි පාකර්ගේ වාර්තාවන් සටහන් කර ඇත. එය සල්ලි ක්‍රීඩාව ලෙස පෙන්වා දී ඇත. මේවා මැටි බිම් හි තැන තැන තිබූ බවට ද ඔහු සඳහන් කර ඇත. මේ ආකාරයට සඳහන් ක්‍රීඩාවකට මැටි කව යොදාගනු ලැබූ බවට සඳහන් කර ඇත. ඔහු සඳහන් කර ඇති ආකාරයට මෙම ක්‍රීඩාව සඳහා අඩි තුනක පමණ කෙලින් ඉරක් පොළොවේ ඇඳ ඉරට විරුද්ධ පැත්තේ අඟල් කිහිපයකට ඇතින් කෝප්පයකට සමාන වලක් සාදා

දෙතුන් දෙනෙක් අඩි 10 හෝ 12කට හෝ ඇතින් සිටගෙන වල දෙසට මාරුවෙන්මාරුවට බිම්බය එල්ල කරනු ලබයි. ඊට පසු ව මෙම ක්‍රීඩාවන් පිළිබඳ කිසි ම ලේඛනයක් සඳහන් වී නොමැත. එහෙත් නූතනයේ ලැලි බෝඩ් එකක් මත දැව කව යොදාගනිමින් සිදු කරනු ලබන 'කැරම්' හා 'දාම්' ක්‍රීඩාවන්ට සමාන ව මෙම මැටි බිම්බ අතීතයේ පැවති බවට උපකල්පනය කළ හැකි ය. නෙරෙන්වි පෙත භාවිත කරමින් ක්‍රීඩා කිරීමට මැටි කව භාවිත කරන්නට ඇතැයි ද සිතිය හැකි ය.

විනිමය මාධ්‍යයක් ලෙස මැටි කව භාවිත කරන්නට ඇති බවට මත පල වී ඇත. ලංකාව වැනි රටක අතීතයේ සිට ම හුවමාරු මාධ්‍ය ක්‍රමය පැවතියේ ය. මැටිකව විනිමය මාධ්‍යක් ලෙස යොදා ගැනීමට තරම් ආර්ථික තත්ත්වය අවපීඩනය වූ බවක් නොපෙනේ. මැටි කව වෙනත් රටවල ප්‍රාථමික යුගයේ හුවමාරු සඳහා භාවිත කළ ද ලංකාවේ මෙලෙස මැටි කව යොදා ගත් බවට විශ්වාස කළ හැකි බවට පුරාවිද්‍යාත්මක සාධක ලැබී නොමැත. මේ අනුව පෙනී යන්නේ විනිමය මාධ්‍ය ලෙස මැටි කව යොදා ගන්නවාට වඩා දියුණු තාක්ෂණික ශිල්පීය ක්‍රම යොදා ගනිමින් කාසි නිෂ්පාදන කොට ඇති බවට සාධක ලැබී ඇත.

විවිධ ආකාරයේ මැටි කව 'පඩියක්' ලෙස යොදා ගන්නට ඇති බව අනුමාන කළ හැකි ය. සිංහල වෛද්‍ය ශාස්ත්‍රයේ දී බෙහෙත් ද්‍රව්‍ය කිරා ගැනීම සඳහා මිණුම් ඒකකයක් ලෙස

තරාදිය භාවිත කළ ද 'මංවාසිය' ආදී මිණුම් ඒකක එයට යොදාගනු ලැබීය. එහෙත් විවිධ ඇට වර්ග 'කළඳ' වැනි මිණුම් ගැනීම සඳහා යොදා ගත් බවට සඳහන් වුවත් මැටි කව යොදාගත් බවට ලිඛිත සාධක දක්නට නොලැබේ. කුඩා කවයේ සිට ප්‍රමාණයෙන් විශාල කව දක්වා හමු වීම හේතුවෙන් මෙවැනි කාර්යයක් සඳහා යොදා ගනු ලැබූ බවට උපකල්පනය කළ හැකි ය. මෙහි දී විවිධ බෙහෙත් ද්‍රව්‍ය කිරා ගැනීම සඳහා මේවා යොදා ගන්නට ඇතැයි සිතිය හැකි ය. නූතනයේ විවිධ කිරුම් ඒකක වන පඩිය නිර්මාණයට මෙහි ආභාසය ලබා ගන්නට ඇතැයි සිතිය හැකිය. ගොඩනැගිලි කපාරාරුවේ දී සම මට්ටමේ සළකුණු කර ගැනීමට භාවිත කරන්නට ඇතැයි ද සිතිය හැකිය.

මැටි කව පියනක් ලෙස ද භාවිත කර ඇත. අභයගිරි ස්තූපයේ බටහිර ආයකය කැනීමේ දී හමු වූ කරඬුව සහිත මැටි මංජුසාව තුළ හමු වූ මැටි කවය පියනක් ලෙස භාවිතයට ගෙන ඇත. පොළොන්නරුව කෞතුකාගාරය සතු ව ඇති විෂ්කම්භය මිලිමීටර් 101 වූ මැටි කව මැද මිලිමීටර් 31 වූ මැටි කවයක් රැඳවීමෙන් මෙහි දී එම සිදුර වැසීම සඳහා භාවිතයට ගෙන ඇත. හික්ෂුන් වහන්සේලාගේ ආගමික උපකරණයක් ලෙස ද භාවිතයට ගන්නට ඇත. දානය සලාක ක්‍රමයට ලබා ගැනීමේ දී භාවිත කරන්නට ඇති බව සිතිය හැකි ය.

මැටි කව වර්ගීකරණය

පුරාවිද්‍යාත්මක වර්ගීකරණය ලෙස සරල ව හඳුන්වනු ලබන්නේ පුරාවිද්‍යාත්මක දත්ත ඒවායේ ගුණාංග අනුව, ලක්ෂණ අනුව කාණ්ඩ කිරීම සහ පංති වලට බෙදීමයි. පුරාවිද්‍යාත්මක වර්ගීකරණය ක්‍රම කිහිපයකට සිදු කරනු ලබයි. එනම්, හැඩය, ප්‍රමාණය, අමුද්‍රව්‍ය, කාර්යය අනුව ආදී වශයෙන් වේ. කැනීම් හා ගවේෂණ මගින් හමුවන පුරා කෘති එනම් විදුරු, පබළු, අස්ථි අවශේෂ, ශිලා අවශේෂ, මැටි බඳුන් කැබලි වැනි ඕනෑ ම පුරාකෘතියක් ඉහත ආකාරයට වර්ගීකරණය කිරීමට හැකි වේ. බස්නායක සහ හෙට්ටිගේ, පුරා භාණ්ඩ වර්ගීකරණය කළ යුතු ලක්ෂණ, ගුණාංග තුනක් පෙන්වා දේ,

1. වර්ණ මගින් හෝ වෙනත් ක්‍රමයකින් මතුපිට සරසා තිබෙන ලක්ෂණය
2. හැඩතල මගින්, පෙන්වා තිබෙන ආකෘතිමය ලක්ෂණ
3. අමුද්‍රව්‍ය, පුරා භාණ්ඩය බවට පත් කිරීමේ දී යොදාගත් තාක්ෂණික ලක්ෂණ හෝ ගුණාංග (බස්නායක සහ හෙට්ටිගේ 1992:237)

පොළොන්නරුව හා අභයගිරි කෞතුකාගාරය සතු ව ඇති මැටි කව හැඩය, ප්‍රමාණය, අමුද්‍රව්‍ය, කාර්යය අනුව වර්ගීකරණය කළ හැකි ය. හැඩය අනුව බැලීමේ දී,

- වෘත්තාකාර හා හතරැස් හැඩ
- මධ්‍යය සිදුරු සහිත කව
- මොස්තර සහිත හා රහිත බහුල ව වෘත්තාකාර මැටි කව හමුවේ.

පොළොන්නරුව කෞතුකාගාරය සතුව හතරැස් හැඩ කිහිපයක් දක්නට ලැබේ. මධ්‍යය සිදුරු එකක් හෝ දෙකක් හා සිදුරු දෙකට වැඩියෙන් පමණ දක්නට ලැබෙන කව ද හමු වී ඇත. මොස්තර සහිත හා රහිත කව හමු වේ. තද අළු පැහැති මැටි බඳුන් කැබැල්ලකින් සකස් කරන ලද මැටි කවයකි. එහි පිට පැත්තෙහි බ්‍රාන්මි අක්ෂරවල එන "හ" "රා" අක්ෂරවලට සමාන සටහන් 2ක් ඇත (කුලතුංග 1999:243). ස්වස්තිකය ලකුණ, තිරස් හා සිරස් රේඛා මගින් බෙදා ඇති මැටිකව හමු වී ඇත. පොළොන්නරුව කෞතුකාගාරය සතුව ඇති මැටි කවයක නොකාවක් යැයි උපකල්පනය කළ හැකි සංකේතයක් ද එහි අනෙක් පැත්තෙහි නෙළුම් පොහෝට්ටුවක් හා ජලය යැයි උපකල්පනය කළ හැකි සංකේතයක් ද දක්නට ලැබේ. පිටත තැළුම් සලකුණු සහිත මැටි කව ද එ මෙන් ම මොස්තර රහිත කව ද බහුල ව දක්නට ලැබේ.

මැටි කව ප්‍රමාණය අනුව බැලීමේ දී පහත ආකාරයට වර්ග කළ හැකි ය.

- කුඩා ප්‍රමාණ (විෂ්කම්භය 25 mm අඩු)
- මධ්‍ය ප්‍රමාණ (විෂ්කම්භය 25 mm-40 mm අඩු)
- විශාල ප්‍රමාණ (විෂ්කම්භය 70 mm වැඩි)

වර්ණය අනුව බැලීමේ දී විවිධ වර්ණයෙන් යුක්ත මැටි කව හමු වී ඇත. මත්සල් පාංශු වර්ණ සටහන

මේ සඳහා උපයෝගී කරගෙන ගෙන ඇත.

- අළු වර්ණය (5 වයි ආර් 5/1)
- තද රතු පැහැති අළු (10 වයි ආර් 3/1)
- රතු පැහැති කළු (10 ආර් 2.5/1)
- දුර්වල රතු (10 ආර් 4/2)
- තද රතු පැහැති දුඹුරු (5 වයි ආර් 3/1)
- ළා රතු මිශ්‍ර දුඹුරු (5 වයි ආර් 6/4)
- කහ මිශ්‍ර රතු (5 වයි ආර් 6/4)
- දුර්වල රතු (10 ආර් 3/4)
- තද දුඹුරු (7.5 වයි ආර් 5/6)
- රෝස (5 වයි ආර් 7/4)
- කළු (25 වයි ආර් 5/1)

කාර්යය අනුව ද වර්ගීකරණය කළ හැකි ය. හික්ෂුන් වහන්සේලාගේ ආගමික උපකරණයක් ලෙස ද, ක්‍රීඩා භාණ්ඩයක් ලෙස ද, මිණුම් උපකරණයක් ලෙස ද, විනිමය හුවමාරු මාධ්‍යයක් ලෙස ද පියනයක් ලෙස හා වෙනත් දෛනික කටයුතු සඳහා යොදාගත් උපකරණයක් ලෙස උපකල්පනය කළ හැකි ය. අමුද්‍රව්‍ය අනුව බැලීමේ දී බහුලව මැටි භාවිත කර ඇත. අභයගිරි කෞතුකාගාරය සතුව එක් ලෝහ කවයක් ඇත. මැටි බඳුන් කැබලි, උළු, ගඩොළු හා වෙනත් දෑ උපයෝගී කරගනිමින් නිර්මාණය කර ඇත.

නිර්මාණ තාක්ෂණය

සුදුසු මැටි වර්ග සොයා ගනිමින් මැටි පදම් කිරීමෙන් පසු ව අවශ්‍ය භාණ්ඩය හෝ උපකරණය

සකපෝරුව හා අවිච්චික හාවිතයෙන් නිර්මාණය කරනු ලබන අතර වියළීමෙන් අනතුරු ව පොරණවක දමා පුළුස්සා සරල ව මැටි කව නිර්මාණය කර ගත හැකි ය. මැටි බඳුන් කැබලි, උළු හා ගඩොළු උපයෝගී කරගනිමින් පැතලි වටකුරු හැඩයට උරවිච්චි කර සකසා ගැනීමත් දක්නට ලැබේ. මැටි කව පිළිස්සීම අනුව හා විවිධ අමුද්‍රව්‍ය උපයෝගී කර ගැනීම අනුව වර්ණයන් සකසා ගත හැකි ය.

නිගමනය

මැටිකව හික්කුන් වහන්සේලාගේ ආගමික උපකරණයක්, ක්‍රීඩා හාණ්ඩයක්, මිණුම් උපකරණයක්, විනිමය හුවමාරු මාධ්‍යයක්, පියනයක් ලෙස හා වෙනත් දෛනික කටයුතු

සඳහා යොදාගත් උපකරණයක් යැයි උපකල්පනය කළ හැකි ය. මෙම නිර්මාණයන්ගේ විෂය, ශෛලිය, ශිල්පීය ක්‍රමය, කාලය යන සෑම අංශයක් පිළිබඳව ද විස්තර හෙළිකර ගත යුතු වේ. ඉහත ආකාරයට වර්ගීකරණය කළ හැකි බවත්, ඉදිරි පර්යේෂණ අවශ්‍යතා සඳහා මැටි කව පිළිබඳ ව පුළුල් අධ්‍යයනයක් කළ යුතු වේ.

ආශ්‍රිත ග්‍රන්ථ

කුලතුංග ටී.ජී. (1999). 27 වන සය මාසික පුරාවිද්‍යා කැණීම් වාර්තාව (1995.01.0-1995.06.30).

සංස්කෘතික හා ආගමික කටයුතු පිළිබඳ අමාත්‍යාංශය. කොළඹ

www.divaina.com/2015/02/01/diyagao9.html